

PŘÍSPĚVEK K BRYOFLÓŘE MASÍVU PROSEČNÉHO V CHOČSKÝCH VRŠÍCH

Vítězslav Plášek, Blanka Buryová & Magda Zmrhalová

Abstract: Bryophytes recorded and/or collected during the field trip into Chočské vrchy Mts. are listed. Their number totalled 94 – 21 liverworts and 73 mosses. The most interesting records, e.g. *Entodon concinnus*, *Orthotrichum pallens*, *O. striatum*, *Scapania calcicola*, *Schistidium robustum*, *S. trichodon*, *Syntrichia papillosa*, *Thuidium abietinum* ssp. *hystricosum* and *Trichostomum crispulum*, are briefly commented. The list contains 7 species named on Red List of Bryophytes of Slovakia (1 of EN, 3 of VU and 3 of LR:nt rank).

Keywords: Chočské vrchy Mts., liverworts, mosses, bryophytes

Ve dnech 26.-28. 5. 2003 uspořádalo Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši mezinárodní konferenci prírodovědných pracovníků a pracovníků muzeí v přírodě. V rámci této akce se 27.5.2003 uskutečnila terénní exkurze do Chočských vrchů. Trasa byla vedena z obce Prosieky přes Prosieckou dolinu, náhorní plošinu Svorad k osadě Velké Borové a odtud Kvačianskou dolinou do obce Kvačany.

Celkem bylo zaznamenáno 94 mechorostů (21 jätrovek, 73 mechů). Nalezené mechorosty byly zapisovány na společný škrtačí seznam, u významnějších druhů byly pořízeny herbářové doklady. Seznam všech zjištěných druhů je nyní prezentován. Číslo lokalit (oddělené středníkem) následují za názvem druhu, na nichž se druh vyskytoval. Byl-li pořízen i herbářový doklad, pak je za číslem lokality uvedena zkratka autora sběru, která zároveň ukazuje herbářovou sbírku, v níž je položka uložena [BB – Blanka Buryová (herb. DUKE), MZ – Magda Zmrhalová (herb. SUM), VP – Vítězslav Plášek (herb. OP)].

Seznam obsahuje 7 druhů uvedených v Červeném seznamu mechorostů Slovenska (Kubinská, Janovicová et Šoltés 2001). Jde o 1 kriticky ohrožený druh (EN), 3 taxony z kategorie VU (ohrožené druhy) a 3 druhy považované za potenciálně ohrožené (LR:nt) – tyto zkratky jsou použity i v následujícím seznamu a jsou uvedeny v hranatých závorkách vždy za vědeckým jménem druhu. Komentář k nálezu těchto ohrožených mechorostů následuje za seznamem druhů.

Seznam lokalit:

1. Chočské vrchy, část Prosečné, SSZ od obce Prosieky, **Prosiecká dolina**, cca. 700-920 m.
2. Chočské vrchy, část Prosečné, prameniště a podmáčená louka na plošině **Svorad** nad Prosieckou dolinou, cca. 940 – 960 m.
3. Chočské vrchy, část Prosečné, JZ okraj obce **Velké Borové**, cca 830 m.
4. Chočské vrchy, část Prosečné, SV od obce Kvačiany, **Kvačianská dolina**, cca. 700 – 800 m.
5. Chočské vrchy, část Prosečné, střed obce **Kvačany**, cca 610 m.

Seznam zaznamenaných druhů:

Hepaticophyta (jätrovky):

Apometzgeria pubescens (Schrack) Kuwah. - **1 VP**
Cololejeunea calcarea (Lib.) Schiffn. - **1 BB, VP, MZ**
Conocephalum conicum (L.) Underw. - **1**
Frullania dilatata (L.) Dumort. - **3 VP**
Lophocolea bidentata (L.) Dumort. - **1**
Lophocolea heterophylla (Schrad.) Dumort. - **1**
Lophocolea minor Nees - **1 MZ**
Marchantia polymorpha L. - **1**

Metzgeria furcata (L.) Dumort. - **1 MZ**
Pedinophyllum interruptum (Nees) Kaal. - **1**
Plagiochila asplenoides (L. emend. Taylor) Dumort. - **1**
Plagiochila porelloides (Torrey ex Nees) Lindenb. - **1**
Porella platyphylla (L.) Pfeiff. - **1**
Ptilidium ciliare (L.) Hampe - **1**
Ptilidium pulcherrimum (Weber) Vain. - **1**
Radula complanata (L.) Dumort. - **1 VP**
Scapania aequiloba (Schwägr.) Dumort. - **1**
Scapania calcicola (Arnell et Perss.) Ingham [LR:nt] - **1 VP**
Scapania nemorea (L.) Grolle - **1**
Scapania undulata (L.) Dumort. - **1**
Tritomaria quinquedentata (Huds.) H. Buch - **1 MZ**

Bryophyta (mechy):

Amblystegium serpens (Hedw.) Schimp. - **1**
Anomodon viticulosus (Hedw.) Hook. & Taylor - **1**
Barbula convoluta Hedw. - **1**
Brachythecium glareosum (Bruch ex Spruce) Schimp. - **1 BB**
Brachythecium rivulare Schimp. - **1**
Brachythecium salebrosum (F. Weber & D. Mohr) Schimp. - **1**
Brachythecium velutinum (Hedw.) Schimp. - **1**
Bryoerythrophyllum recurvirostrum (Hedw.) P.C. Chen - **1**
Bryum elegans Nees ex Brid. - **1**
Bryum laevifilum Syed - **1**
Bryum pseudotriquetrum (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. & Scherb. - **1; 2 BB**
Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske - **1; 2 BB**
Campyliadelphus chrysophyllus (Brid.) Kanda - **1**
Campylophyllum halleri (Hedw.) M. Fleisch. - **1 VP, MZ**
Cirriphyllum piliferum (Hedw.) Grout - **1**
Climacium dendroides (Hedw.) F. Weber & D. Mohr - **1**
Ctenidium molluscum (Hedw.) Mitt. - **1 BB**
Dicranum scoparium Hedw. - **1**
Didymodon ferrugineus (Schimp. ex Besch.) M.O. Hill - **1**
Distichium capillaceum (Hedw.) Bruch & Schimp. - **1**
Ditrichum flexicaule (Schwägr.) Hampe - **1 MZ**
Encalypta streptocarpa Hedw. - **1**
Entodon concinnus (De not.) Paris [LR:nt] - **1 VP, MZ**
Euhrynum striatulum (Spruce) Bruch & Schimp. - **1 BB, MZ**
Fissidens dubius P. Beauv. - **1**
Heterocladium dimorphum (Brid.) Schimp. - **1 BB**
Homalothecium philippeanum (Spruce) Schimp. - **1**
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp. - **1 MZ**
Hylocomium pyrenaicum (Spruce) Lindb. - **1 BB**
Hylocomium splendens (Hedw.) Schimp. - **1**
Hypnum cupressiforme Hedw. - **1**
Lescuraea incurvata (Hedw.) E. Law - **1 BB, MZ**
Leucodon sciuroides (Hedw.) Schwägr. - **1**
Mnium marginatum (Dicks.) P. Beauv. - **1 MZ**
Mnium stellare Hedw. - **1**
Myurella julacea (Schwägr.) Schimp. - **1 VP, MZ**
Neckera complanata (Hedw.) Huebener - **1**
Neckera crispa Hedw. - **1**
Orthothecium rufescens (Brid.) Schimp. - **1**
Orthotrichum affine Brid. - **1 VP; 3 VP**
Orthotrichum anomalum Hedw. - **1 VP; 4 BB**
Orthotrichum cupulatum Brid. - **1 VP**
Orthotrichum obtusifolium Brid. - **3 VP**
Orthotrichum pallens Bruch ex Brid. [LR:nt] - **1 VP; 4 VP**

Orthotrichum pumilum Sw. - **5 VP**
Orthotrichum striatum Hedw. [VU] - **3 VP**
Palustriella commutata var. *sulcata* (Lindb.) Ochyra - **1**
Palustriella decipiens (De Not.) Ochyra - **2 BB, VP**
Palustriella falcata (Brid.) Hedenäs - **1**
Philonotis calcarea (Bruch & Schimp.) Schimp. - **2 BB, MZ**
Philonotis fontana (Hedw.) Brid. - **1**
Plagiobryum zierii (Hedw.) Lindb. - **1**
Plagiomnium affine (Blandow) T.J. Kop. - **1**
Plagiomnium rostratum (Schrad.) T.J. Kop. - **1 MZ**
Plagiomnium undulatum (Hedw.) T.J. Kop. - **1**
Platyhypnidium riparioides (Hedw.) Dixon - **1**
Pleurozium schreberi (Brid.) Mitt. - **1**
Pseudoleskeella nervosa (Brid.) Nyholm - **1 VP**
Ptychodium plicatum (F. Weber & D. Mohr) Schimp. - **1 BB, MZ**
Racomitrium sudeticum (Funck) Bruch et Schimp. - **1 MZ**
Scleropodium purum (Hedw.) Limpr. - **1**
Scorpidium revolvens (Sw.) Hedenäs - **2 BB, MZ**
Schistidium apocarpum (Hedw.) Bruch & Schimp. - **1 BB**
Schistidium robustum (Nees & Hornsch.) H.H. Blom - **1 BB; 4 BB**
Schistidium trichodon (Brid.) Poelt [EN] - **1 MZ**
Syntrichia papillosa (Wilson) Jur. [VU] - **5 VP**
Syntrichia ruralis (Hedw.) F. Weber et D. Mohr - **1 MZ**
Taxiphyllum wisgrillii (Garov.) Wijk & Marg. - **1 VP**
Thuidium abietinum (Hedw.) Schimp. - **1 VP**
Thuidium abietinum ssp. *hystricosum* (Mitt.) Kindb. - **4 BB**
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr. - **1 MZ**
Tortula muralis Hedw. - **1**
Trichostomum crispulum Bruch [VU] - **1 BB**

Komentáře k zajímavým druhům:

Entodon concinnus (De Not.) Paris – roztroušeně se vyskytující vápnomilný mech, jehož rozšíření v Československu zpracoval Pospíšil (1968). V Prosiecké dolině byl recentně nalezen na bázích vápencových skalek. Jde o jediný dosud známý údaj z Chočských vrchů, i když lze předpokládat, že při detailním průzkumu by se v tomto pohoří vyskytoval častěji. - [LR:nt]

Orthotrichum pallens Bruch ex Brid. [LR:nt] a *Orthotrichum striatum* Hedw. [VU] jsou vzácněji se vyskytující epifytní mechy, rostoucí nejčastěji na listnatých dřevinách vyšších poloh. Z Chočských vrchů dosud nebyl jejich výskyt uváděn. Nejbližší lokality jsou známy z Nízkých Tater (cf. Vondráček 1993).

Scapania calcicola (Arnell et Perss.) Ingham – vzácnější druh kalcifilní listnaté játrovky. Na území Chočských vrchů byl nalezen poprvé, a to na vlhké, kolmé vápencové stěně v dolní části Prosiecké doliny. Nejbliže roste v Nízkých Tatrách (cf. Duda et Váňa 1968). - [LR:nt]

Schistidium robustum (Nees & Hornsch.) H.H. Blom – jde o nově zjištěnou lokalitu druhu, jehož rozšíření je na Slovensku nedostatečně známé.

Schistidium trichodon (Brid.) Poelt – jediný dosud známý výskyt tohoto mechu v Chočských vrších; v současnosti je na Slovensku považován za druh kriticky ohrožený. - [EN]

Syntrichia papillosa (Wilson) Jur. – epifytický mech, který v druhé polovině minulého století zaznamenal úbytek lokalit a v současnosti je znovu nalézán na kůře listnatých dřevin od nížin do montánních poloh. Ze studovaného území dosud nebyl znám (cf. Pospíšil 1987). - [VU]

Thuidium abietinum ssp. *hystricosum* (Mitt.) Kindb. – taxon vyskytující se vzácně na vápencovém substrátu v nižších polohách. Jeho rozšíření a vztah k nominální subspecii *abietinum* studoval Pospíšil (1967).

Trichostomum crispulum Bruch – vzácnější druh mechu vápencových skal a krasových území. Nový nález pro masív Chočských vrchů. - [VU]

Poděkování:

Výzkum byl podpořen grantem GAČR č. 206/01/0411 v rámci prezentace výsledků projektu a výzkumným záměrem Botanického ústavu AV ČR č. AV0Z6005908.

Literatura:

- Kubinská, A., Janovicová, K. et Šoltés, R. (2001): Červený zoznam machorastov Slovenska.- Ochrana Prírody, 20/supl.: 31-43.
- Pospíšil, V. (1967): Über die Variabilität und Verbreitung der Moosart *Thuidium abietinum* Br. Eur. incl. subsp. *hystricosum* (Mitt.) Kindb. in der Tschechoslowakei. - Acta Mus. Moraviae, Sci. Nat., 52: 169-196.
- Pospíšil, V. (1968): Können die Moose *Camptothecium lutescens* (Hedw.) B. S. G., *Entodon orthocarpus* (Brid.) Lindb., *Rhytidium rugosum* (Hedw.) Kindb. und *Thuidium abietinum* (Hedw.) B. S. G. auf dem Gebiet der Tschechoslowakei präfliaziale Relikte sein?- Acta Mus. Moraviae, Sci. Nat., 53: 159-238.
- Pospíšil, V. (1987): Verbreitung, ökologie und grand der Gefährdung der Laubmoose *Tortula virescens* (De Not.), *T. papillosa* Wils. und *T. latifolia* Bruch ex Hartm. in der Tschechoslowakei.- Acta Mus. Moraviae, Sci. Nat., 72:107-134
- Vondráček, M. (1993): Revize a rozšíření druhů rodu *Orthotrichum* Hedw. v České a Slovenské republice (Musci).- Sborník Západočeského muzea v Plzni, 76 pp.
- Duda, J., Váňa, J. (1968): Die Verbreitung der Lebermoose in der Tschechoslowakei - III. - Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 17: 89-114.

Adresy autorů:

Vítězslav Plášek, katedra biologie a ekologie PřF Ostravské univerzity, Chittussiho 10, CZ-710 00 Ostrava a Slezské zemské muzeum, Tyršova 1, CZ-746 46 Opava.

Blanka Buryová, Botanický ústav AV ČR, 252 43 Průhonice.

Magda Zmrhalová, Vlastivědné muzeum v Šumperku, Hlavní tř. 22, CZ-787 31 Šumperk.